

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Емилия Александрова Друмева

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

Професионално направление : 3. 6. ПРАВО.

Докторска програма : „Конституционно право“; Нов Български Университет.

Кандидат: *Петър Владиславов Славов*

Тема: „Гаранции за конституционно съобразен законодателен процес“

Научен ръководител: Проф. д-р Екатерина Михайлова

Петър Славов е утвърдено име в парламентарното пространство. С настоящия дисертационен труд той се откроява и в попрището на правната наука с научно изследване. Несъмнено стабилното юридическо образование и практика, вкл. парламентарна са добра почва за натрупване на материал и познания, необходими и полезни за разработването на научни проблеми.

1. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд е самостоятелно монографично правно-научно изследване на законодателния процес с фокус върху гаранциите за съобразност с Конституцията и утвърждаване на нейното върховенство. Темата попада в сърцевината на конституционното право – именитият юрист Ханс Келзен пише, че за една конституция е достатъчно тя принципно да нормира законодателния процес. Така че, темата за гаранциите на законодателния процес съобразно с Конституцията, е с постоянна актуалност. Акцентът върху гаранциите има за цел да изтъкне и укрепи механизмите, осигуряващи функционирането и еволюцията в съвременния законодателен процес. А този процес е жив и чувствителен инструмент със специфична динамика, предизвикана от вътрешни и външни фактори; проявява се особено при поредица от предсрочни парламентарни избори, когато актуалността на настоящото изследване е налагаща се

предвид отклонения и нарушения от установените конституционни рамки за законодателстване.

Настоящото изследване е навременно. То обхваща значим период на еволютивно развитие, но придобива особена актуалност при турбулентно развитие на парламентаризма, когато гаранциите за конституционносъобразен законодателен процес имат жизнено важно значение за отстояването на парламентарните ценности.

2. Докторантът Славов несъмнено познава проблема. Подхожда към неговото разработване на широка основа и с научна добросъвестност. Гаранционните механизми удачно са разгледани в две групи: превантивни и последващи. Целта на изследването е очертаване и открояване на гаранциите, за да има особена осторожност и усърдие към тяхното спазване – при неизбежната законодателна динамика, особено в условията на политическа нестабилност (което не е чуждо на демократичната държава и политическия плурализъм), удържането и развитието на законодателния процес в релсите на Конституцията е абсолютно условие за правова държава.

3. Приложени са няколко метода на изследване – преди всичко нормативно-аналитичният и формално-логическият методи, подплетени с историческия и сравнително-правния методи. Избраната методология и методика на изследването улесняват постигането на целта – засилено внимание към укрепване на посочените гаранции за конституционносъобразен законодателен процес и неговото еволютивно развитие. Докторантът съчетава тези методи и постига главната задача на дисертационния труд.

4. Структурата на дисертацията отговаря на законовите изисквания; организира смислено съдържанието на труда. Изложението следва логиката на структурата. Анализирани са богат фактически материал, покриващ широк спектър от значими за съвременната конституционна теория проблеми.

Броят на страниците е 235, вкл. съдържание, списък на използваните съкращения, библиография, съдебни актове и стенографски протоколи от заседания в Народното събрание и Великото Народно събрание.

Изложението е разположено в пет раздела – историческо въведение към предмета на дисертацията; основни теории, повлияли съвременния парламентаризъм и законодателен процес; гаранции (институционни) за конституционносъобразен законодателен процес; Конституцията като особен гарант; изводи и препоръки за допълнителни (спрямо посочените) гаранции; заключение. Още във Въведението е зададен главният въпрос на дисертацията, обобщаващ нейния предмет - достатъчно и ефективни ли са гаранциите в Основния ни закон, за да имаме конституционносъобразен законодателен процес, съответно какво би могло да се подобри, ако те не работят достатъчно добре? Последвалото изложение има за цел да даде отговор/и.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни приноси и новости. Съчетава събиране и проучване на богат фактически и теоретичен материал, излагане на застъпвани в доктрината разбирания, анализ на нормативната уредба, което съчетание представлява стабилна основа и едновременно с това захранва перспективи и предложения *de lege ferenda* с познавателност и приложност в практиката.

Прави се теоретичен и емпиричен анализ на (не)ефективността на действащите гаранционни механизми, идентифициране на слабостите и предложения за отстраняването им. Правят се предложения за допълнителни гаранции, придружени с подкрепа или спор със застъпвани в теорията и практиката становища и се допринася за поставяне на проблемите с подчертана значимост в конституционното пространство, например т.нар. формализация на законодателната инициатива като гаранция; за отстраняване на идентифицираните недостатъци, както и *de lege ferenda* се предлагат нови конституционни гаранции напр. конкретни гаранционни конструкции от ПОДНС да бъдат „повдигнати“ на конституционно ниво и др.

Достойнство на дисертационния труд е изложението на застъпвани тези и разбирания в българското правна доктрина, което обогатява и уплътнява цялостната картина.

Изследването почива върху богат фактически материал, което повишава познавателната стойност на труда и му придава емпирична характеристика.

Трудът е написан стегнато; разработките свидетелстват за знания, научно и правно мислене, способност у автора да анализира факти и събития и да синтезира изводи и препоръки с вникване и визия за решаване на проблемите.

Съчетава се теория, анализ на нормативната уредба, на съдебната практика и извеждане на заключения и прогнози, с което се следват добрите традиции в българската правна наука и практика.

6. Публикациите

Публикациите са по значими за конституционноправната теория и практика теми. Написани са с добросъвестност и познаване на изследвания предмет.

7. Автореферат

Направен е според изискванията на действащите нормативни актове и отразява съществените резултати, постигнати в дисертацията. Написан е подредено; има самостоятелна стойност като синтез на основните положения на дисертацията.

8. Бележки – въпреки качествата на дисертационния труд, на някои места се констатира неточности: ветото на президента се преодолява не със 121 гласа, а с гласове повече от половината от всички народни представители към момента (възможно е да има незаети мандати и тогава изискуемото мнозинство ще е различно (с.36); на няколко места (с.54, 58, 59, 117) се подчертава, че ПОДНС е с ранг на закон – това мнение битува широко в публичното пространство, но не е точно - наистина ПОДНС не е подзаконов акт, но е подконституционен акт, изменя се с решение (нормативно) на Народното събрание; в Търновската конституция политически партии не присъстват (с. 12).

9. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам дисертационния труд да бъде четен и разпространяван, за да има повече знание, култура и осведоменост относно политическото представителство и неговата основна функция законодателството, относно философията и практиката на

конституционната държава и нейния главен инструмент – конституционносъобразния законодателен процес, и с научни аргументи добрата практика да бъде еволютивно насърчавана, а отклоненията и нарушенията преодолявани.

Препоръчвам при публикуването на труда да не се сочат членове и алинеи на ПОДНС, тъй като всяко Народно събрание утвърждава правилата, по които работи и номерацията се променя.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд **съдържа научни и научно-приложни приноси и резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и релевантните подзаконовни актове.

Дисертационният труд, както и представените публикации показват, че докторантът Петър Владиславов Славов **притежава** теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Конституционно право” и **демонстрира** утвърдени качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, вплътено в дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и научни приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Петър Владиславов Славов в професионално направление 3.6 ПРАВО, докторска програма „Конституционно право”.

17.06.2024 г.

Изготвил становището:

Проф. д-р Емилия Друмева

